

Dippold Pál

Mulandó ember

1. MINDENÜTT JELEN VAN CSACSA

Felemelkedik úgy elszáll szemüveg pörög; fülharsona; ízlelő bimbó; orrgomba; nyúzni lefele bőrt felvinni át magas csúcsokon kő miből kő kitől keletkezhetett kőkitaláló volt kő folyt mint szűrt szem csurog sólan kökönny-patak és idővel rögzül nehéz mozdíthatatlan patak a földre ég Földre Ég látóhatáron fénycsík felém akkor végtelen ölelni kész vég átka-rolni akar Két csúcs: görbe horizont illanni elfele fölfiatalodni visszanezés van: kötéltáncos röppálya; szóhasználati díszbemutató csak lásson rengeteg hajanincs Kajmánfo-gantyús díszdobozfej kolibritangó időiségben vörös kőszál NapKüllők közé hogy fojtson vissza levegőt tüdőbe; senki sebe Nem-e; nem-e köthetek tagadószóhoz kérdőszócskát; bizony mondja Nekem, bizony.

2. KÉTELKEDŐ MEGNYUGVÁSA CSACSA

Kortárs társakor amikor kaput kitaláltak máris előtte valaki kapuk előtt zárszakértő fo-lyamatos kulcsszavak szavak egyáltalán ahogy siklanak kékfehér orosz éjjeleken és olaj-fekete angol partokon közben kontinens és német romantikusok és az összes népnévnek mel-lérendelt néplélek báránnyelők kezdetektől mostanáig égen úszók földközponti tűzgolyó is mindig mindig közben észlelek ahogy kell átfogón csak folyjon csak folyjék az élet mondom mintha nem mondanám mindegy; amit tudok, akarom nem akarom: van. Amit nem ismerek, az is.

Személyes Mágnes mi húz merre miért vasidegem miatt? Acélsodrony bizonyára ahogy szálok összefonódnak lesz fontos egész Mű és a van egyszer volt lesz törvény: volt lesz van. Viselkedéstudomány ahogy korom hordom mint ruhát kabátot inget gatyát jelentős felhám-védelem átmenet burkolt burkolat "Sírás lesz a vége" Akkor majd megint szavak egyáltalán szavak csúsznak hideglelős szájakon ki szóhányó szóhányó tölem elrendelt szavak ugyanis. Igazi kopasz; nevenincs; fülvirág Elvonok kimutatok természetbeni sámán tehát bolond-gombaevő bementa rádió névsort állított hullák után élek: van ez így.

3. DARABOKRA TÉPTÉK A SZÍVEM CSACSACSA

1954 április 19-én – az akkor Húsvét hétfőn – születtek Székesfehérváron. Szüleik orvosok voltak, apjuk körzeti orvos, anyjuk gyerekorvos. Azok még most is kevésbé érthető okokból két-három évenként költözködtek, családjuk megfordult Lepsényben, Hevesen, Dabason, Kakucson és Kocson. Édesanyjuk 1971. február 11.-én morfiummal öngyilkosságot csinált, jegyzendő, ez utolsó és végzetes tettét legalább tíz változatos módszerű kísérlet előzte meg: csuklónyalvágás késsel, pengével, villanydrót széttharapása, különféle gyógyszerek. Azért az éppen esedékes falusi közvélemény jó gyerekorvosnak tartotta. Apjuk 1972. március 11-én halt meg egy mentőkocsiban – életében először és utoljára szállították őt fekvőbetegként. Infarktust kapott, ami igen erős italozása miatt nem csodálható. Kedvence a konyak volt. Az emlékezők szerint alkoholizmusa ellenére kiváló diagnosztaként működött. Nyilván sok pénzt keresett, az örökségük mégis csak egy életbiztosítás volt, aminek rájuk eső negyedrészből 1980-ban elutazhattak Párizsba meg Londonba egy hónapra, sátrastul, hátizsákosul, feleségestül. Három testvérük van, mind komoly, a társadalom számára hasznosnak minősülő ember. Öccsük például a minap adott egy névjegyet: Barsi Péter archívumvezető Magyar Szellemisség Kutató Csoport 1827 Budapest, Budavári Palota F-épület. Péter az ELTE könyvtár-történelem szakán végzett. A névjegyén kívül van egy 51 négyzetméteres új lakása a Római-parti lakótelepen egy Trabant-kombija, felesége és két gyereke. Nagyobbik húguk Barsi Krisztina, jogász, Érden épít házat fizikus férjével, nyilván állami gondozott előlete miatt gyámügyi előadóként működik különböző tanácsokon, ő is az ELTE-n végzett. Kisebbik húguk, Zsuzsanna, egyetlen érdekessége, hogy egy indiai fiatalemberhez ment feleségül, második gyermekével gyesen van, a sötétbőrű sógor az indiai követség tisztviselője, húguk, ha éppen nincs gyesen, könyvesbolti eladó.

Általános iskolai tanulmányaikról nincsenek túl jó emlékeik, mindig kitűnőek voltak és ez feszélyezte őket, mert ők otthon nem tanultak, de ők voltak a doktor úr gyerekei, és például Kakucson 1963-ban igen okosnak számítottak a nem doktorgyerekek között. Kicsik voltak és soványak, hetedikben-nyolcadikban sokat verekedtek és káromkodtak. A szüleik 1968-ban - keresztiszülői protekcióval beírták őket a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumba. Itt már tanulniuk is kellett, ezért csak jórendű, 4,3-as eredményt értek el. Egy év után – ennek oka megint csak homályos számukra – szüleik átvitték őket a tatai Eötvös József Gimnáziumba. Nagyön rosszul érezték magukat itt, ekkor már a Tata melletti Kocs községben laktak, többször visszabicikliztek Pannonhalmára, nem tanultak, szerelmesek voltak, a helyi rockzenekarok bulijaira jártak, ilyen kamasztevékenységeket folytattak. Át is rakták őket a biológia-tagozatos elit-osztályból egy másikba, ahova a nem tagozatosok jártak. Azt mondta az elit-osztály elit osztályfőnöke, hogy antiszociális magatartásuk miatt. A szót nem értették, a szégyent viszont érezték. Alul harminc centi széles spanyolöves trapéznadrágot csináltattak, így tiltakoztak. Az iskolában nekik volt a legvékonyabb lábuk és a leglobogóbb trapéznadrágjuk. Amikor any-

juk meghalt, kiiratkoztak a gimnáziumból és elmentek segédmunkásnak. Apjuk nem volt ez ellen, ő már akkor semminek nem volt ellene, anyjuk halálától a saját haláláig valami révületben élt, részegen, aztán, mikor abba hagyni próbálta az ivást, a kezdődő delírium rémületében, egyszer például majdnem megfulladt a saját műfogsorától.

Elmegyek Meghalni. Urvos vagyok, de az urvossággal meg nem szabadulok, mert akármit míveljenek az urvosok, azért én elmegyek meghalni.

Pár hónapig egy bútorgyárban tologatták az asztalokat a forró műanyagot kiöntő gép alá. Bűdös volt itt, ezért orrványoló szalagmunkások lettek a tatai cipőgyárban, a cipők orrát kellett egy rákszerű gép segítségével megformázni. Naponta 450 pár cipő volt a norma. Szabadságra vágytak ott a több ezer lábbeli között, a Geofizikai Intézet mérőcsoportja ezt kínálta. Mármint a szabadságból a mozgást. Segédmunkások lettek egy geoelektromos mérőcsoportnál, ez azt jelentette, hogy terepjáró autókkal mászkáltak az országban, ahol egy-két napra, esetleg 1-2 hétre megálltak, ott a talajrétegek ellenállását mérték. A mérők mértek, ők meg a több kilométeres kábeleket tekerték le, tekerték fel a kábeldobokra, hátukon a monumentális orsóval mentek árkon-bokron keresztül. Che Guevarát és a hozzá képzelt bozótvágo kést ettől kezdve nem szerették. Nehéz volt ösvényt vágni maguknak a Börzsönyben.

Közben meghalt apjuk is, a testvéreik állami gondozásba kerültek, ők nem, mert már majdnem 18 évesek voltak. 1974-ig kóboroltak a geofizikusokkal, a teleken az intézet újpesti raktárában voltak portások. 1974 tavaszán vesebetegek lettek, három hétig feküdtek – meglehetősen rossz állapotban – az esedékes kutatóhely, Szokolya község egy parasztházában, gyógyszerük sem volt, ápolójuk sem volt, ilyen részvételi arccal be-benéző hozzájuk tartozó. Gyengeségük és ekkorra nyilvánvalóvá váló elárvultságuk arra készítette őket, hogy Székesfehérváron élő nagynénjükhöz költözzenek. Érdekes volt újra vasalt ágyneműk közt aludniuk és reggelire kakaót inniük. A nagynéni furcsa lény: aggleány, kertészmérnök és enyhén paranoiás. Fehérváron kerestek állást, a megyei kórház elmeosztályán helyezkedtek el, segédápolóként. Kerouac, Ginsberg, Günter Grass könyvei megtették a magukét. A kórházban elég sok pszichológiai és filozófiai szakmunkát elolvastak, szorgalmasan figyelték magukat: vajon normálisak? Hosszú hajukat befőttes gumival lófarokba fogták, az elmebetegeket csak önvédelemből ütötték meg. Közben Riga-mopedjükkel rendszeresen átjártak Tatára, ott tanuló testvéreiket látogatták, és igyekeztek befejezni a gimnáziumi tanulmányaikat a tatai gimnázium levelező tagozatán. 1975-ben leérettségiztek. Ebben az évben csak megfelelt - nem felelt meg minősítések voltak, ők megfelelték, bár matematikából a baráti természetű tanár úr – nagy ellenálló, ma is gyakran ír a napilapok levelezési rovatába – mentette át őket. A kórház kezdett unalmassá válni, mindent, amit akkor látni akartak megnézték, cipelték a halottakat, tették tisztába az öregembereket, gyógyszermérgeztettek és részegek gyomrának kimosásánál segédkeztek, néhány boncolást is megtekintettek, nagyjából ezek érdekelték őket.

A nővérek sem kötötték le tartósan a figyelmüket, főleg, miután egyikükről, akivel egy

jólelkű orvos össze akarta házasítani őket, kiderült, 12 féldeci konyakot tud meginni 1/2 óra alatt.

A fehérvári kórház melletti mentőállomáson ápolóhiány volt, a főmentős azt mondta, ha levágatják a hajukat, beállhatnak mentőápolónak. 1975 nyarán megnyiratkoztak és mentőssé váltak. Egy hónapig egy idősebb ápolóval mentőztek, aztán a mentőfőorvos levizsgáztatta őket szülészettől, belgyógyászatból és sebészetből, ettől kezdve önállóan mehettek menteni. Nem sokáig, mert 1975 augusztus végén behívták őket katonának. A behívót aznap reggel kapták meg, amikor először vezettek le segítség nélkül egy szülést a mentőkocsiban.

Nagykanizsán szolgálták a katonaidőt, nem volt túl érdekes, jól megvoltak, kétszeres élenjáró, tizedes, a többiektől talán csak az különböztette meg őket, hogy kevesebbszer rúgtak be. A katonaságnál sokat olvashattak, 1976-ban megtalálták Szolzsenyicin egy könyvét az alakulat könyvtárában. Az éppen divatos és az éppen magyar szerzőket változatlanul és erős daccal utálták, Munkácsi Miklós és Ladányi Mihály volt a kivétel. Őket csak irigyelték. 1977 elején nagyrészt az értelmiségi ismerősök unszolására, és mert elégük lett a katonacéltból, úgy gondolták, diplomát illenék szerezni. Lexikális ismereteiket a körülvevő világról hiányosnak minősítették, így nem mertek valami komolyabb egyetemre jelentkezni, Egerre, a tanárképző főiskola magyar-történelem szakát célozták meg. Egy tüzéségi lögyakorlatról, nagylelkű parancsnokuknak köszönhetően, sikerült elutazniuk a felvételi vizsgára. Megleptek az értesítéssel: felvételt nyertek. 22 hónapi sorkatonai szolgálat után ezért leszerelték őket, 1977 augusztusában még mentőztek egy hónapig, aztán Egerbe költöztek főiskolásnak.

Nahát, itt is meglehetősen kirítottak. 23 évesek, fiúk, pénztelenek. A pedagógusjelöltek meg többnyire 18 évesek voltak, lányok és biztos háttérűek. Elsős korukban rosszul tanultak, éjszakánként az egri kórház szülészetién takarítottak. Közben szerelmesek lettek eljövendő feleségükbe, aki jónéhány hónapig fölényesen nem méltányolta érzéseiket. Vonzalmuk végül vizsgázásra lelt, 1978 nyarán, az első főiskolai év befejezése után házasságot kötöttek.

Elmegyek meghalni. Látásra szép vagyok, de az halál az szépségnek és az nemes természetnek nem tud kedvezni..

Feleségük Kis Katalin csoporttársuk volt, ma tehát magyar-történelem szakos tanárnő. Sietően konszolidálódni kezdtek: tanultak, jeles rendűségig vitték, tudományos diákköri elnökök, KISZ-titkárok, sőt kommunista párttagok lettek. Harmadéves korukban megkapták a népköztársasági ösztöndíjat. Szóval, foggal és körömmel igyekeztek minél teljesebben beilleszkedni abba a világba, ahonnan korábban kiszorultak. Rendszeres és módszeres irodalomtörténeti kutatásokat folytattak egy bizonyos Bogáti Fazekas Miklós 16. századi erdélyi unitárius pap Énekek éneke parafrázisa ügyében, még héberül is megtanultak. A később B. Józsi aláírásával leveleket küldő öreg zsidó embertől, aki amúgy a nyelvtudományok doktora volt, és nagyon szerette őket. Mindenféle tudományos tanácskozássra eljártak, *gondolom*, ezért kapták, már tanár korukban, a havi ötszáz forintos ösztöndíjat az MTA Iroda-

lomtudományi Intézetétől. A régi magyar irodalom iránti érdeklődésük 1985-ben, az ösztöndíj évében kihűnyt. A pénz a havi négyszeri Budapestre utazásra és négyszeri budapesti étkezésre volt elegendő, ugyanis.

[Zsemle legjobb minőségű lisztből speciális gyártóvonalon sütve magas siker- ill. fehérjertartalmú; *mustár*; *Ketchup* legjobb minőségű sűrített paradicsomból eredeti amerikai fűszerezéssel; *szósz* alacsony kalóriatartalmú szójaolajból, fűszerezett uborkakockákból készítve; *hagyma*; *Saláta* jégsaláta; *sajt* cheddar típusú, erre a célra érlelt, speciálisan ömlesztett; *húspogácsa* 2 szelet 100 % emberszínhúsból, további zsíradék hozzáadása nélkül kontakt grillen sütve; *uborka*.]

1981-ben szerezték meg magyar-történelem szakos általános iskolai tanári diplomájukat. A főiskolai ballagáson ők mondták a búcsúbeszédet. Nem értették egészen, miért tetszett a szöveg a közönségnek. Mindenesetre annyit már tudtak: *ha akarják és kedvük van hozzá*, biztonságga játszhatnak a hallgatóság érzelmeivel. Ez volt szövegíróságuk első állomása.

Állást kerestek Biatorbágy környékén, mert feleségüket ösztöndíjszerződés kötötte ide. Söderteljén kezdtek tanítani, magyart és történelmet. Kicsi, falusi iskola, jovialis igazgatóval. Az igazgató úr Erdélyből jött, még 1943-ban. Ady gimnáziumába járt Zilahon, egyszer *azok* behívták őt magyarórára, beszéljen már a zilahi évekről, ült, nézett, aztán az Olt völgyének növényeiről makogott. Az igazgató úr mélységesen buta volt. A tantestület hölgytagjai, természetesen ők voltak többségben, nagy kedvvel üttöröztek és öltöztek ünneplőbe az iskolai ünnepekre. A tanítás nem volt nehéz, jól elszórakoztatták magukat és a gyerekeket. Az iskola melletti házban szolgálati lakást kaptak, 1981 telén megszületett első gyerekük, Anna.

Szép karrier elé néztek, *állás, lakás, feleség, gyerek* és a kommunista párt. Beválasztották őket a söderteljei pártbizottságba és a párt végrehajtó bizottságába. A falu 7 darab főpártembere közül ők lettek az egyikek.

Elmegyek meghalni, azért kérlek téged, kegyelmes Krisztus, hogy irgalmazz énnékem, megbocsátván minden én bűneimet, mert meg kell halnom.

Mert értelmiségi kellett, fiatal, férfi. Ez már azért sok volt, ellenérzéseik a mozgalmi stílus iránt egyre inkább elhatalmasodtak rajtuk. Rendkívül sok ostoba és ellenszenves emberrel találkoztak a falusi és megyei pártberkekben, számukra érdembeli vitát nem folytathattak velük, ráadásul ekkortájt olvastak egy csomó szamizdatot és külföldön megjelent könyvet a kommunista párt általuk addig nem eléggé ismert történelmi szerepléséről, elégük lett belőlük. 1983 végén borítékba tették a párttagsági könyvüket és feladták az illetékes párttitkár címére. Kiléptek, hogy ez mekkora – megyei – botrányt kavart, azt csak évekkel később tudták meg. Cseppet sem voltak büszkék ezért magukra. A nagyközségi pártbizottságon csak annyit kérdeztek tőlük, miután felvilágosították, *mennyit, mindent!* köszönhetnek a pártnak, hogy elismerik-e a mai Magyarország államhatárait. *Persze, válaszolták könnyedén.*

Így lettek itt is renegátok. Kilépcsük idején zajlott, elég furcsa megidőzőjelezni, a "régii"

Mozgó Világ körüli utolsó botrány, ez érzékenyen érintette őket, hiszen büszkék voltak a lapban megjelent írásaikra, a szerkesztőség néhány tagjával barátságokat kötöttek. Természetesen, ahol tehettek, szidták és elítélték a kultúrpolitikát, fő ellenségük akkoriban A.Gy., T.D. és A.P. volt. Azért odáig nem fajult a helyzet, hogy személyes ütközetbe kerültek volna velük. Ma már kicsinyég nevetségésnek minősítik 1983 végi indulataikat, szomorúan állapítják meg: a Mozgó-ügy is vihar volt a biliben. Az irodalom meg nem a biliből szökken szárba. Bár, ki tudja? Azért elég rendes üldözési mániát fejlesztettek ki magukban: félték a falun keresztül vonuló orosz teherautóktól, a magyar rendőröktől, az új iskolaigazgatótól és valószínűleg BM-es gimnáziumi osztálytársuktól. Most kijelenthetik: korábbi félelmek alaptalanok: nem ütötték meg a bokájukat.

Ez az úgynevezett demokratikus magyar ellenzék működése nem volt túl rokonszenves számukra, az ellenállók titokzatosak voltak, lelkük finomkodó polgárvonásokkal tele, meg rémhírekkel, aztán ki a fenét érdekel, hogy hányszor szűrják ki az autógumijukat? A magyar hatalom ilyen autógumikiszűrő hatalom. És hát ezek az ellenállók, sejtésük szerint, éppen olyan veszélyesek, mint a ma hatalmon lévők, hiszen hatalomra törnek. Lehet persze, hogy ők kizárólag az ellenállók hülyébbik fajtájával találkoztak. A lengyel események nagyon megviselték őket, kézzelfogható közelségbe került a terror. Egy ideig a rendszer áldozatának érezték magukat. A mindenkori Magyarországon uralkodó, vagyis létező politikai rendszereket tehát nem szeretik, utálják, mint a szart. De itt vannak, kipróbáltan ide tartoznak. Meglépni innen nem tudnak és nem is akarnak, ma már. A körzeti orvos mindenesetre megértette zilált helyzetüket, többször táppénzre vette őket, Seduxent és altatókat írt föl, neurózis, állapította meg. Nem volt nehéz dolga.

1984 nyarán megszületett második gyermekük, Miklós. A feleségük Biatorbágyon tanított, autóbusszal és autóstoppal járt át Söderteljéből. Ekkortájt nagyon kevés pénzük volt, rendkívül szerényen éltek. Irodalmi működésük tetőzött, megírták azt a novellát, *amellyel*.

1985 telén állást változtattak, abbahagyták a tanítást. Azóta a Pest megyei Moziüzemi Vállalatnál dolgoznak, körzeti üzemvezetők. Telephelyük a budaörsi *Szabadság mozi*. 1987 tavaszán megszületett harmadik gyerekük, Borbála. Most már valamelyest biztosabb anyagi körülmények között élnek. Mindenféle munkát vállalnak, szociológiai felmérések adatgyűjtése, ütődött tanítójelöltek korrepetálása, erkélyablakok, könyvespolcok, szekrények, ágyak készítése fából, képeretek 45°-os szögbe vágása, porcelánkrisztusok alá diófakereszt, fűtőtest, kályhát eltakaró apácarács fenyőfából, nagyjából ez a repertoár. Mellékfoglalkozású munkaviszonyt létesítettek Meliőry Arnold szobrásznál, a műalkotások létrehozására irányuló segédmunka tárgyában. Meliőry Arnold egyébként a legjobb barátjuk, legalább annyit köszönhetnek neki, mint ő nekik. Barátjuk még Merényi Sándor kiállításkivitelező és Maros Tamás építész. Hozzájuk közel álló emberként kell megemlíteniük Hegedűs Csaba író, Széles Orion zuglói restaurátort, Tömör Mihály szociológust, Péntek Árpád villanyszerelőt és Márta

József rokkantnyugdíjas lakatost. Feleségükkel, gyermekeikkel és barátaikkal élnek itt. Világnézetük folyamatos.

4. IDEGEN ÖRIZŐ CSACCSACSA

Az embereket az életben nem tettek, hanem szavak irányítják. Nem arra vágnak, hogy módjukban álljon valamit megtenni vagy meg nem tenni, hanem inkább arra, hogy különböző tárgyakra egymás között meghatározott szavakban beszélhessenek. Ilyen szavak, amelyeknek rendkívüli fontosságot tulajdonítanak, a következők: enyém, sajátom, tulajdonom. Ezeket a szavakat különféle dolgokra, élőlényekre és tárgyakra rámondják, még földre, emberekre és történetekre is. Egymás között megegyeznek, hogy ugyanazon dologról csak egy ember mondhassa azt, hogy "az enyém". És az, aki az előre megállapított játékszabályok szerint a legtöbb dologra mondhatja, hogy "az enyém", az a többiek közt a legboldogabbnak számít. Hogy miért van ez így, azt nem tudom: de így van.

5. IGAZAK ÉS BŰNÖSÖK CSACCSACSA

Mikor nyers hússzín; mikor nyers; színhús dadog egy dalt fehér férfi hullák fekete mezőben sok faszfogó hulla sorban hanyatt ez volt háború Képvitel agy küldi agynak idegszín húrhang nyúlt, ívelt velő; skalp arcra borul szokásjogi összejövétel gerinccel mintegy párhuzamost kő asztalon víz csurog; feltárnak betanított nők; szikekösörű; zongorából pinahang sor érthető; fülbeaszik ez, fülbeaszik, dobhártya tönkre, csönd is lesz emberbefőtt hengerüvegbe példány el van téve átlag testmagasságnyi polctávköz tárazó szoba toronymagas szellem a szellemiségi szellem plafont fog magyar szellemiség paraszt ünneplőben cserzett koponyával Lennon-szemüvegű magyar szellemiség üvegen fény törik üvegtéglás toronymagas szellemiség vodkáspalack forma szobából illani készül "BŰBÁJ" Tudások anyja.

Szerelmes Kővirág, közáporaszavak, rájuk Azokra, kik kettőnek-többnek hiszik maguk, Jónak-rossznak, mint.

